

Tiráž

Vydanie 2021

Táto brožúra je dostupná v jazykoch

- ▶ albánčina
- ▶ arabčina
- ▶ daríjčina/perzština
- ▶ nemčina
- ▶ angličtina
- ▶ taliančina
- ▶ kurdčina
- ▶ poľština
- ▶ portugálčina
- ▶ rumunčina
- ▶ srbochorvátčina
- ▶ **slovenčina**
- ▶ španielčina
- ▶ tigríňa
- ▶ maďarčina

k dispozícii na stiahnutie
na adrese www.migrationsamt.tg.ch/integration.

Srdečne vás vítame

Teší nás, že ste sa pristáhovali do kantónu Thurgau.

Rozhodli ste sa pre bývanie v dynamickom kantóne v ktorom žijú priateľsky naklonení ľudia, ktorí sú ale zároveň aj úzko naviazaní na svoje inštitúcie a tradície. Vďaka svojej zachovanej prírode, výhodnej polohe na brehu Bodamského jazera, ekonomike zasahujúcej do rôznych odvetví a úzkym vzťahom so susednými kantónmi Schaffhausen, Zürich a St.Gallen, ako aj s prihraničnými oblasťami Nemecka a Rakúska je Thurgau skutočne atraktívne miesto na bývanie aj prácu. Dúfame, že sa so svojou rodinou budete veľmi rýchlo cítiť komfortne v našom krásnom kantóne. Môžeme sa pochváliť pestrým spoločenským životom a širokou paletou rôznych spolkov. Srdečne vás pozývame, aby ste sa stali ich súčasťou.

Máme radosť z hlbokého porozumenia panujúceho medzi rôznymi skupinami obyvateľstva. Thurgau je pokojný kantón, v ktorom sa stretávajú ľudia z

rôznych generácií, kultúrnych okruhov a s rozmanitými názorovými orientáciami vo veľmi priateľskom duchu. Nie je to samozrejmosť, ale výsledok snahy o všeobecnú empatiu. Pre všetkých platí, že sa musia snažiť o toleranciu a ohľaduplné správanie voči svojim spoluobčanom – ide o základné hodnoty našej krajiny a našej spoločnosti.

V tejto brožúre nájdete mnoho informácií o živote a ponukách v našom kantóne. Naučte sa miestny dialekt! Stane sa kľúčom k vašej nezávislosti a samostatnosti. Staňte sa aj vy integrálnou súčasťou spoločnosti Thurgaučaniek a Thurgaučanov. Vaše skúsenosti vám pomôžu pri lepšom chápaní vášho nového prostredia, pri miestnej integrácii, ako aj pri zvyšovaní komfortu vášho života.

Srdečne vás vítame a prajeme vám veľa zábavy pri objavovaní nového sveta a vzrušujúcich stretnutiach.

Cornelia Komposch

Členka vládnej rady
Rezort spravodlivosti a bezpečnosti

Spolužitie v Thurgau.....	6	Výmena vodičského preukazu Verejná doprava Bicykle a chodci
Kantón, okresy, mestá/obce		
Jazyk		
Integrácia		
Zahraničné obyvateľstvo		
Integračná politika		
Miestne zdroje informácií		
Pristahovanie sa do kantónu	8	
Kontrolný zoznam po príchode		
Práva a povinnosti	10	
Základné hodnoty		
Suverenita		
Práva a povinnosti		
Obmedzenia práv		
Jazykové požiadavky		
Komunikácia	12	
Naučte sa nemčinu		
Naučte sa švajčiarsku nemčinu		
Interkultúrny tímočník		
Interkultúrna knižnica		
Bývanie	14	
Hľadanie bytu		
Poistenie domácnosti a poistenie zodpovednosti za škodu		
Poplatky za rozhlas a televíziu		
Život v nájomnom dome		
Doprava	16	
Automobily		
Import súkromných vozidiel		
Práca	18	
Hľadanie prvého zamestnania		
Mzda		
Ochrana pred výpoveďou		
Dane		
Spory na pracoviskách		
Nediskriminácia		
Čierna práca		
Dôchodkové/sociálne poistenie	21	
Poistenie v nezamestnanosti		
Sociálna výpomoc		
Povinné odvody		
Dôchodkové poistenie: 1. pilier		
Dôchodkové poistenie: 2. pilier		
Dôchodkové poistenie: 3. pilier		
Zdravie	24	
Zdravotné a úrazové poistenie		
Lekárky a lekári		
Podpora zdravia a prevencia		
Medicínske urgentné prípady		
Stomatológia		
Seniori a hendikepovaní ľudia		
Sobáš a rodina.....	28	
Sobáš a zlúčenie rodiny		
Registrované partnerstvá		
Nútený sobáš		
Plánovanie rodiny a sexuálna výchova		
Tehotenstvo a pôrod		

Materská dovolenka a materský príspevok Rodinné prídavky Práva detí a mladistvých Partnerské a rodinné problémy Domáce násilie	
Výchova/povinná školská dochádzka33	
Ľudová škola Brožúra: „Možnosti vzdelávania v kantóne Thurgau“ Zodpovednosť rodičov Školská družina Deti z cudzojazyčného prostredia Materská škola (od dovŕšeného 4. roku života) Základná škola (od 6 rokov) Druhý stupeň základnej školy (od 12 rokov)	
Voľba povolania/preklenovacie vzdelávanie36	
Profesijné a študijné poradenstvo BIZplus, podpora pre uchádzačov Preklenovacie vzdelávanie Integračné kurzy Nížkoprahové vzdelávanie	
Odborné/stredoškolské vzdelávanie38	
Základné odborné vzdelávanie (od 15 rokov) Učňovská maturita Stredné školy (od 15 rokov) Thurgausko-Schaffhausenská škola s maturitou pre dospelých	
Vyššie odborné vzdelávanie/vysoké školy/ rozširovanie kvalifikácie40	
Vyššie odborné vzdelávanie Vysoké školy Príspevky na štúdium a vzdelávanie Uznávanie zahraničných diplomov a študijných výsledkov Rozširovanie kvalifikácie dospelých	
Ochrana životného prostredia42	
Starostlivosť o krajinu Rešpektovanie verejných priestranstiev Zber odpadu Recyklácia odpadu Nerecyklovateľné odpady	
Sociálny život a spolky44	
Kultúra Šport Pešia turistika, cykloturistika, korčuľovanie Spolky Spoločensko-prospešná angažovanosť Náboženstvo	
Účasť na politickom živote48	
Priama demokracia Politické orgány Tri politické úrovne Politické práva zahraničných osôb Dalsie formy politickej participácie Získanie občianstva	
Užitočné adresy51	

Kantón, okresy, mestá/obce

Thurgau je jedným z 26 kantónov Švajčiarskej konfederácie. Má okolo 282 000 obyvateľiek a obyvateľov (stav z roku 2020) a člení sa na päť okresov a 80 miest/obcí. Jeho hlavným mestom je Frauenfeld s 25 800 obyvateľkami a obyvateľmi (stav z roku 2020).

Jazyk

Vo Švajčiarsku existujú štyri oficiálne štátne jazyky: Nemčina, francúzština, taliančina a rétorománčina. Kantón Thurgau patrí do nemecky hovoriacej časti Švajčiarska. Ako úradný jazyk a jazyk v písomnom styku sa v nemecky hovoriacej časti Švajčiarska používa spisovná nemčina. Bežne sa používa švajčiarska nemčina. V nemecky hovoriacej časti Švajčiarska existuje veľa rôznych dialektov švajčiarskej nemčiny, čiastočne aj s odlišnou slovnou zásobou.

Integrácia

Integrácia je spoločenský proces opierajúci sa o práva a povinnosti zakotvené v spolkovej ústave. Cieľom je zabezpečenie účasti na ekonomickom a spoločenskom živote pre všetky skupiny obyvateľstva. Podpora integrácie stavia na princípe «podporovať a vyžadovať» a podporuje predovšetkým osvojenie si jazyka, profesijný rozvoj a sociálnu solidaritu.

-
- ▶ www.tg.ch
 - ▶ www.thurgau-bodensee.ch

Zahraničné obyvateľstvo

Podiel osôb so zahraničnou národnosťou sa v kantóne Thurgau pohybuje na úrovni 25,2 %. Zahraničné obyvateľstvo pochádza zo 140 krajín pôvodu, väčšinou z Európy (94 %), 72 % z EÚ (stav ku koncu roka 2020).

Integračná politika

V záujme podpory spolužitia sa thurgauské úrady zameriavajú na aktívnu integračnú politiku. Veľká časť thurgauských miest/obcí je zapojená do činnosti regionálnych kompetenčných centier pre integráciu. Tieto kompetenčné centrá poskytujú poradenstvo migrantkám a migrantom pri osvojovaní si jazyka, ako aj pri profesijnej a sociálnej integrácii. Poskytujú aj diskriminačné poradenstvo.

Miestne zdroje informácií

- ▶ [3] Kompetenčné centrum pre integráciu okresu Frauenfeld
- ▶ [4] Kompetenčné centrum pre integráciu okresu Kreuzlingen
- ▶ [5] Kompetenčné centrum pre integráciu okresu Weinfelden
- ▶ [6] Kompetenčné centrum pre integráciu Horné Thurgau
- ▶ [7] Špecializované pracovisko pre integráciu Romanshorn
- ▶ [8] Špecializované pracovisko pre integráciu Amriswil
- ▶ [9] Špecializované pracovisko pre integráciu Arbon

-
- ▶ www.migraweb.ch
 - ▶ www.ch.ch

Keď počas vášho pobytu vo Švajčiarsku budete pracovať alebo sa vo Švajčiarsku zdržíte dlhšie ako tri mesiace, budete potrebovať povolenie na pobyt. Žiadosť môžete podať na mestskom/obecnom úrade príslušnom pre vaše bydlisko.

Kontrolný zoznam po príchode

Bezprostredne po príchode

- ❑ Prihlásenie sa na úrade evidencie obyvateľstva v mieste bydliska (do 14 dní)
- ❑ Prečlenie osobného majetku
- ❑ Prihlásenie detí do ľudovej školy
- ❑ Uzatvorenie zdravotného a úrazového poistenia
- ❑ Založenie účtu v banke alebo sporiteľni
- ❑ Prihlásenie sa na kurz nemčiny

Počas prvých mesiacov

- ❑ Zaslание dokladu o zdravotnom poistení úradu evidencie obyvateľstva
- ❑ Vykonzultovanie nároku na detské prídavky pre deti žijúce v zahraničí
- ❑ Prihlásenie telefónu, televízie, internetu, mobilného telefónu

Počas roka

- ❑ Výmena vodičského preukazu
- ❑ Uzatvorenie poistenia pre vozidlo
- ❑ Absolvovanie technickej kontroly vozidla
- ❑ Výmena evidenčných čísel vozidla

Odporúča sa

- ❑ Uzatvorenie poistenia domácnosti
- ❑ Uzatvorenie privátneho poistenia zodpovednosti za škodu
- ❑ Uzatvorenie poistenia právnej ochrany
- ❑ Vykonzultovanie nároku na poskytnutie malusov na poistenie
- ❑ Získanie informácií v meste/obci o spolkových, športových a kultúrnych aktivitách

Základné hodnoty

Jedným z hlavných cieľov kantónu je podpora verejného blaha a individuálneho rozvoja. Zabezpečuje predovšetkým dodržiavanie platnej legislatívy, základných hodnôt zakotvených v spolkovej ústave a verejnej bezpečnosti a poriadku. Kantón môže zasiahnuť len v prípadoch vymedzených ústavou alebo zákonmi. Je organizovaný na princípe delby moci.

Suverenita

Národ je suverénny. Svoju moc vykonáva nielen priamo tým, že hlasuje o ústave a zákonoch, ale aj nepriamo prostredníctvom ním volených orgánov. Národ – voliči volia mestské/obecné orgány, kantonálnu vládu (vládnú radu), kantonálny parlament (veľkú radu) a thurgauské zástupkyne a thurgauských zástupcov do komôr konfederáčného parlamentu.

Práva a povinnosti

Každá osoba žijúca v kantóne musí spĺňať povinnosti zakotvené v ústave a zákonoch: platiť dane, zabezpečiť deťom vzdelanie atď. Súčasne platia pre všetky obyvateľky a všetkých obyvateľov základné demokratické práva, ako sú právo na telesnú nedotknuteľnosť, rodovú rovnosť žien a mužov, nediskrimináciu, slobodu, ako aj slobodu vyjadrovania a vierovyznania.

Ústava kantónu Thurgau a iné kantonálne zákony:

▶ www.rechtsbuch.tg.ch

Spolkové zákony:

▶ www.fedlex.admin.ch

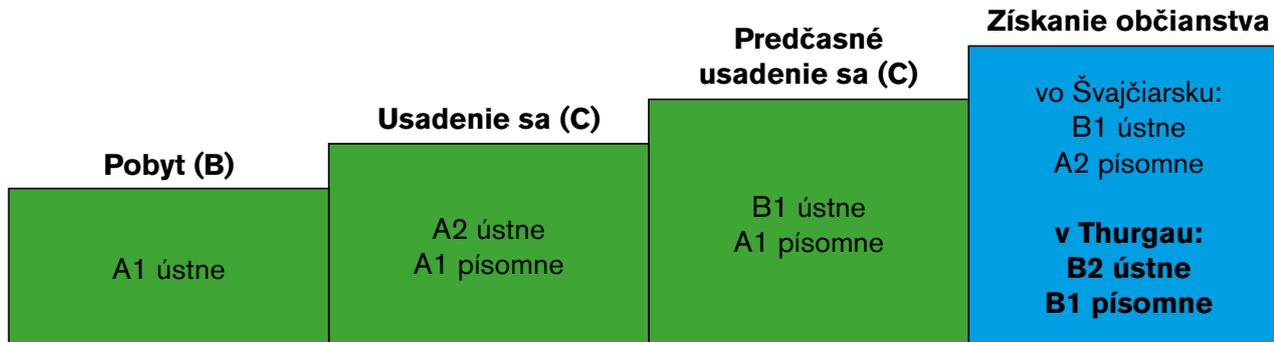
Obmedzenia práv

Základné práva nie sú absolútne. Kantón ich môže obmedziť v záujme zabezpečenia bezpečnosti, poriadku a verejného blaha. Slobody jednotlivca končia tam, kde začínajú slobody spoluobčanov. Preto napríklad nik nemôže porušovať školské zákony s odvolaním sa na slobodu vierovyznania. Sloboda vyjadrovania napríklad nedovoľuje znevažovanie osoby alebo skupiny osôb.

Jazykové požiadavky

► [1]

Zákon o cudzincoch a integrácii (AIG) určuje predpokladané jazykové požiadavky na vydanie povolení na pobyt. Migračný úrad kontroluje pri žiadosti o predĺženie povolenia na pobyt (B) stav integrácie štátnych príslušníkov tretích krajín. Zákon o cudzincoch a integrácii pripúšťa pri integračných nedostatkoch odňatie povolenia na usadenie (C).

Stručný prehľad o rôznych ponukách kurzov nemeckého jazyka a zoznam testovacích centier v kantóne Thurgau a blízkom okolí nájdete na stránke: ► www.migrationsamt.tg.ch/integration

Naučte sa nemčinu

Predpokladom samostatnej a nezávislej existencie v Thurgau je znalosť nemeckého jazyka. Nemecký jazyk vám uľahčí komunikáciu so susedkami a susedmi, pedagogickým personálom vašich detí, s úradmi a inými osobami.

Kantón Thurgau ponúka cudzojazyčným obyvateľom kurzy nemeckého jazyka formou rôznych pomocných nástrojov, spolkov a škôl. Časť týchto kurzov je dotovaná štátom, a sú teda dostupné za zníženú cenu. Existujú aj kurzy určené výlučne pre ženy (niektoré aj s integrovanými detskými kútikmi).

Naučte sa švajčiarsku nemčinu

► [3], [10]

Hovorovú reč, akou sú dialekty, sa naučíte predovšetkým pri komunikácii s inými osobami. Zvládnutie dialektu môže byť užitočné, predovšetkým v povolani. Existujú aj kurzy švajčiarskej nemčiny, napr. pri Kompetenčnom centre pre integráciu vo Frauenfelde alebo pri Klubovej škole Migros.

Interkultúrny tlmočník

- ▶ www.ar.ge.ch
- ▶ [11]

V určitých situáciách je účelné, keď sa migrantky a migranti bez nemeckých jazykových znalostí môžu oprieť o podporu interkultúrnych tlmočníkov. Sú vyškolení v technikách podpory vzájomného chápania, eliminujú nedorozumenia a pomáhajú migrantkám a migrantom pri začlenení sa do ich nového prostredia.

Národná telefonická tlmočnicka služba na čísle 0842 442 442 je dostupná nepretržite a do niekoľkých minút dokáže sprostredkovať kontakt cez telefón s profesionálnymi tlmočníkmi pre viac ako 50 jazykov.

Dôrazne neodporúčame využívanie detí na tlmočenie.

Interkultúrna knižnica

- ▶ [12]

Spolok Knižnica kultúr (VBdK) prispieva svojim dielom k integrácii tak, že podporuje jazykové a čitateľské zručnosti ľudí, ktorí žijú s dvomi alebo viacerými jazykmi. Okrem toho funguje ako kontaktné miesto pre ľudí všetkých jazykov a prispieva rozmanitými podujatiami k interkultúrnej výmene. Inventár Knižnice kultúr je integrovaný do Knižnice kantónu Thurgau.

Hľadanie bytu

Nájomné byty nájdete v novinových inzerátoch, v sieti internet a v realitných agentúrach. Na získanie nájomnej zmluvy musíte vyplniť prihlasovací formulár a predložiť správcovi nehnuteľnosti určité doklady, napr. výpis z registra vymáhania dlhov/pohľadávok (► www.betreibungsamt.tg.ch), mzdový výkaz alebo pracovnú zmluvu.

Poistenie domácnosti a poistenie zodpovednosti za škodu

Poistenie domácnosti chráni váš súkromný majetok, predovšetkým váš mobiliár domácnosti (nábytok, koberce atď.), vaše spotrebné predmety (riad, šaty, televízor, stereo súprava atď.) a vaše cennosti (šperky, hotovosť atď.) pred požiarom, zásahom blesku, krádežou, škodami spôsobenými búrkou a vodou atď.

Privátne poistenie zodpovednosti za škodu je popri povinnom zdravotnom poistení najdôležitejším poistením. V niektorých nájomných zmluvách je povinné. Ak náhodou spôsobíte inej osobe škodu, ručíte podľa zákona svojím súkromným majetkom v neobmedzenej výške. Pomocou drobnej sumy môžete riziko zodpovednosti za škodu preniesť na svojho poisťovateľa. Poistenie zodpovednosti za škodu zahŕňa aj škody na prenájatých veciach alebo zodpovednosť vlastníka stavby za škody.

Poplatky za rozhlas a televíziu

► www.serafe.ch

Život v nájomnom dome

► [13]

Každá domácnosť musí platiť koncesionárske poplatky za rozhlasové a televízne prijímače. Švajčiarske inkasné stredisko koncesionárskych poplatkov za rozhlas a televíziu (Serafe) dostane vašu adresu automaticky od mestského/obecného úradu príslušného pre vaše bydlisko.

Všetky obyvatelky a všetci obyvatelia nájomného domu musia dodržiavať všeobecné pravidlá spolunažívania. Napríklad sa musia zdržať nadmerného hluku v noci, ako aj v nedeľu a počas sviatkov. Špecifické pravidlá o používaní spoločných priestorov, ako je napr. práčovňa, sú zakotvené v domovom poriadku, ktorý je pripojený k nájomnej zmluve. Predstavte sa po svojom nastahovaní do nového bytu svojim susedkám a susedom. Ocenia to a vám sa otvorí veľa dverí.

Najlepším liekom na problémy so susedkami a susedmi je dialóg. V prípade potreby môžete osloviť domovníka alebo prenajímateľa. Pri sporoch medzi prenajímateľom a nájomníkom sa môžete obrátiť na ►[13] Právnu poradňu združenia nájomkyň a nájomníkov.

Automobily

- ▶ www.strassenverkehrsamt.tg.ch
- ▶ [14]

Import súkromných vozidiel

Výmena vodičského preukazu

Vo Švajčiarsku si na používanie diaľnic a rýchlostných ciest musíte kúpiť diaľničnú známku, ktorú si musíte nalepiť na čelné sklo. Diaľničnú známku si môžete kúpiť na rôznych predajných miestach (colnice, garáže, čerpacie stanice, dopravné úrady, pošty) za 40 frankov (cena na rok 2020). V predaji sú výlučne ročné diaľničné známky (s platnosťou vždy od 1. decembra predchádzajúceho roka do 31. januára nasledujúceho roka). Vo Švajčiarsku platia rýchlostné limity: 50 km/h v meste/obci, 80 km/h mimo mesta/obce, 120 km/h na diaľniciach. V mestách/obciach existujú zóny s rýchlostným limitom 30 km/h alebo 20 km/h. Maximálna hranica obsahu alkoholu v krvi je stanovená na 0,5 ‰.

Ak ste si v zahraničí kúpili vozidlo pred menej ako šiestimi mesiacmi, musíte pri jeho dovoze do Švajčiarska zaplatiť daň. Ak od kúpy uplynulo viac ako šesť mesiacov, považujú sa vozidlá za osobný majetok a nepodliehajú zdaňovaniu. Vozidlo alebo motocykel, ktoré sú zaregistrované v zahraničí, smú vo Švajčiarsku jazdiť maximálne dvanásť mesiacov, ak majú uzatvorené povinné zmluvné poistenie.

Do dvanástich mesiacov od vášho príchodu si zahraničný vodičský preukaz musíte zameniť za švajčiarsky vodičský preukaz. Podmienky sa líšia v závislosti od krajiny pôvodu. Na komerčnú prepravu osôb a tovaru si zahraničný vodičský preukaz musíte zameniť pred prvou jazdou.

Pri vodičských preukazoch vydaných do jedného roka pred príchodom do Švajčiarska je predpísaná paušálna trojročná skúšobná lehota. V priebehu jedného roka po príchode do Švajčiarska musí príslušný držiteľ absolvovať doškoľovací kurz.

Verejná doprava

- ▶ www.sbb.ch

Švajčiarsko disponuje hustou a výkonnou sieťou verejnej dopravy. Cestovné lístky na vlak, autobus alebo loď sú relatívne drahé. Švajčiarske spolkové dráhy (SBB) ponúkajú rôzne predplatené cestovné lístky, ktoré umožňujú cenovo výhodnejšie využívanie verejnej dopravy (napríklad GA (všeobecná permanentka), Halbtax, mesačný cestovný lístok, seven25).

Deti do šiestich rokov cestujú ako spolucestujúci zadarmo. Deti vo veku od šiestich do 16 rokov v sprievode rodiča cestujú s kartou Junior bez lístka (30 frankov ročne, cena z roku 2020). Samostatne cestujúce deti vo veku od šiestich do 16 rokov platia polovičné cestovné.

- ▶ www.ostwind.ch

Ak by ste chceli využívať prostriedky verejnej dopravy predovšetkým vo východnom Švajčiarsku, môžete si u tarifného združenia Ostwind kúpiť cestovný lístok alebo permanentku, ktoré platia v určitých zónach alebo v celom východnom Švajčiarsku.

Bicykle a chodci

- ▶ www.thurgaubodensee.ch
- ▶ www.provelothurgau.ch
- ▶ www.ch.ch/de/velofahren-der-schweiz/

Bicyklovanie je ekologické, výhodné a zdravé. Úrady podporujú cyklistov a chodcov. Prípadné škody, ktoré spôsobíte na bicykli, kryje vaše private poistenie zodpovednosti za škodu.

Hľadanie prvého zamestnania

- ▶ www.rav.tg.ch
- ▶ www.bizplus.tg.ch
- ▶ www.ostjob.ch
- ▶ www.arbeit.swiss

Mzda

Ochrana pred výpoveďou

Na získanie pracovného miesta odporúčame kombináciu viacerých spôsobov vyhľadávania. Ponuky pracovných miest nájdete v novinách a v sieti internet, môžete zasielať firmám svoje žiadosti o prijatie do zamestnania, rovnako môžete využiť služby personálnych agentúr a môžete sa aj prihlásiť v regionálnom sprostredkovateľskom centre práce (RAV).

Hrubá mzda je vo Švajčiarsku relatívne vysoká, to isté platí ale aj pre životné náklady. Neexistuje žiadna všeobecná minimálna mzda. V mnohých odvetviach ale platia minimálne mzdy zakotvené v kolektívnych zmluvách.

Zákon chráni zamestnancov pred výpoveďou pri chorobe, nehode, tehotenstve a materstve. Výpoveď daná v tomto období je spravidla neplatná. Výpoveď je neprípustná napríklad z dôvodu uplatňovania nárokov vyplývajúcich z pracovného pomeru. Pri neprípustnom charaktere výpovede nemá ale zamestnaná osoba nárok na opätovné prijatie do zamestnania, môže si iba súdnou cestou uplatňovať nárok na odškodnenie.

Dane

- ▶ [20]
- ▶ www.steuerverwaltung.tg.ch > Download eFisc

Vo Švajčiarsku platia súkromné osoby daň z príjmu a majetku. Pomocou týchto daní sa financujú verejné výdavky vynakladané spolkovou republikou, kantónmi a mestami/obcami. Krátko po príchode do kantónu dostanete od mestského/obecného daňového úradu dotazník, ktorý slúži na stanovenie dočasnej čiastky vašich daní.

Ak ste zahraničný štátny príslušník a nemáte povolenie na usadenie (C), bude sa daň zo mzdy uplatňovať priamou zrážkou z vašej mzdy (daň vyberaná zrážkou). Ak máte povolenie na usadenie, dostanete v januári formuláre na podanie daňového priznania. Môžete ich vyplniť online. Pri problémoch sa môžete obrátiť na kantonálnu správu daní alebo na daňovú poradkyňu či daňového poradcu.

Spory na pracoviskách

- ▶ [21], [22]
- ▶ www.sexuelle-belaestigung.ch

Pri konfliktoch so zamestnávateľom alebo s kolegami sa môžete obrátiť na Thurgauské odborové združenie. Určité spôsoby správania sú na základe legislatívy zakázané, a to najmä na pracovisku. Menovite ide o mobbing a sexuálne obťažovanie, ako aj slová, gestá alebo konanie ponižujúce iné osoby.

Nediskriminácia

Švajčiarska ústava obsahuje pasáž: «Nik nesmie byť diskriminovaný, menovite nie pre svoj pôvod, rasu, pohlavie, vek, jazyk, náboženské, svetonázorové alebo politické presvedčenie». Ak by ste sa cítili poškodený v niektorej z vyššie uvedených oblastí, odporúčame vám, aby ste sa spojili s niektorou z nasledujúcich spolkových organizácií:

- ▶ [22] Švajčiarska kancelária pre rovnosť žien a mužov (EBG)
- ▶ [23] Švajčiarska komisia proti rasizmu (EKR)

Poradenstvo v otázkach rasizmu vám poskytnú aj regionálne

- ▶ [3–9] kompetenčné centrá a špecializované pracoviská pre integráciu.

Čierna práca

- ▶ www.seco.admin.ch
- ▶ [24]

Za zamestnanca sa považuje aj ten, kto dostane príležitostne mzdu za upratovanie, práce v domácnosti a záhrade alebo za opateru detí. Takúto osobu musí preto zamestnávateľ prihlásiť na sociálne poistenie a musí za ňu odvádzať daň vyberanú zrážkou, inak ide o nelegálnu prácu, tzv. čiernu prácu.

Osoba pracujúca načierno nemá v prípade invalidity alebo nezamestnanosti žiaden nárok na invalidný dôchodok alebo podporu v nezamestnanosti a nebude poberať ani starobný dôchodok. Dôsledky môžu byť preto veľmi dramatické, najmä pri nehode na pracovisku.

Žiaľ, stáva sa, že zamestnávatelia cielene nevystavujú mzdové výkazy, aby mohli v prípade sporu poprieť existenciu pracovného miesta. V takomto prípade nemá pracujúca osoba takmer žiadnu možnosť dokázať existenciu pracovného pomeru, čo je ale potrebné napr. na poberanie podpory v nezamestnanosti.

Poistenie v nezamestnanosti

- ▶ [16]
- ▶ www.awa.tg.ch
- ▶ www.arbeit.swiss

Ak osoba príde vo Švajčiarsku o zamestnanie, dostáva spravidla počas určitého obdobia podporu v nezamestnanosti. Zahraničná osoba, ktorá príde do Švajčiarska prvýkrát, nemá principiálne žiaden nárok na podporu v nezamestnanosti. Na to musí mať platné povolenie na pobyt a musí preukázať, že počas dvoch rokov pred nahlásením nezamestnanosti bola zárobkovo činná najmenej po dobu 12 mesiacov. Každá osoba, ktorá stratí zamestnanie, sa čo najskôr musí nahlásiť v regionálnom sprostredkovateľskom centre práce (RAV) na poberanie podpory v nezamestnanosti. Tam dostane pokyny, ako má postupovať.

Sociálna výpomoc

- ▶ [17–19]

Sociálna výpomoc má garantovať existenciu a podporiť ekonomickú a individuálnu nezávislosť sociálne odkázaných osôb. Priznáva sa osobám, ktoré sa nemôžu spoľahnúť na podporu svojej rodiny, alebo ktoré si nemôžu uplatniť nárok na iné zákonné dávky. So žiadosťami o sociálnu výpomoc sa obracajte na odbor Sociálnych služieb v mieste bydliska. ▶[17] Úrad sociálneho zabezpečenia kantónu Thurgau poskytuje služby koordinačného centra. Sekcia pre sociálne a dlhové poradenstvo pri charitatívnej organizácii ▶[18] Caritas Thurgau poskytuje bezplatné poradenstvo všetkým osobám hľadajúcim pomoc, ako aj núdzové a preklenovacie dávky a sprostredkúva kontakt s inými inštitúciami a poradenskými pracoviskami. ▶[19] Nadácia Benefo poskytuje cenovo výhodné rozpočtové poradenstvo.

Povinné odvody

- ▶ [15]

Sociálne poistenie chráni obyvateľky a obyvateľov Švajčiarska pred rizikami a zaručuje ich ekonomickú existenciu. Ide o povinné odvody a vyberajú sa (s výnimkou zdravotného poistenia ▶ kapitola Zdravie) priamou zrážkou zo mzdy. Celkovo sú povinné odvody vo výške okolo 20 % zo mzdy.

Dôchodkové poistenie: 1. pilier

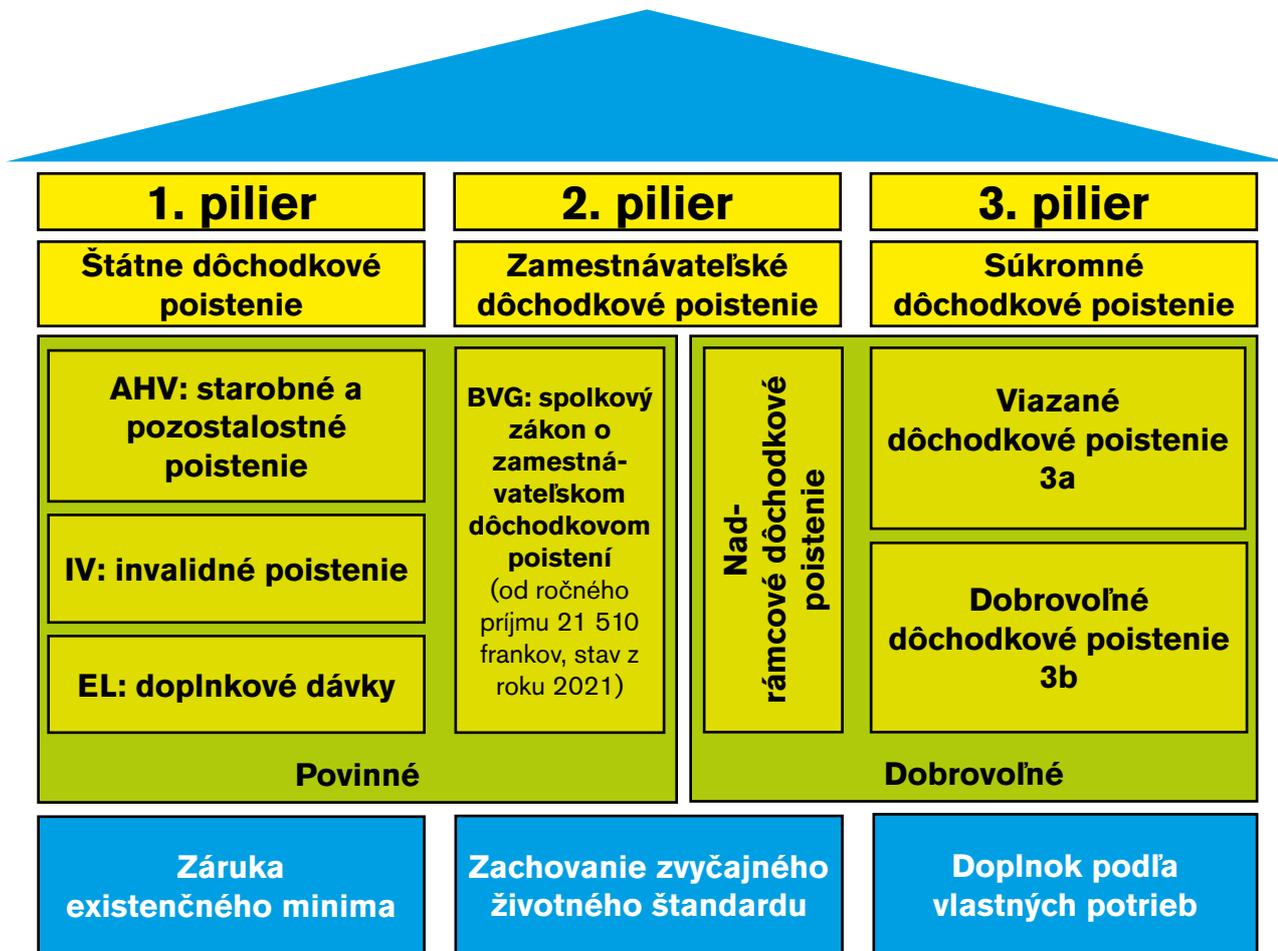
K 1. pilieru a teda k zodpovednosti štátu patria starobné a pozostalostné poistenie (AHV), invalidné poistenie (IV), ako aj prídavky za ušlú mzdu (EO). Všetky osoby s bydliskom vo Švajčiarsku musia mať uzatvorené poistenie AHV, a to bez ohľadu na národnosť a zárobkovú činnosť. Dôchodkový vek je pre mužov stanovený na 65 rokov a pre ženy 64 rokov (stav z roku 2021). Možný je aj predčasný dôchodok. V takomto prípade dochádza k príslušnému kráteniu vyplácaného dôchodku.

Dôchodkové poistenie: 2. pilier

K 2. pilieru a teda k zodpovednosti zamestnávateľa patrí zamestnávateľské dôchodkové poistenie (BVG), hovorovo nazývané aj «dôchodková pokladňa». Od ročného príjmu 21 510 frankov (stav z roku 2021) sa čiastky strhávajú zo mzdy. Rovnako k 2. pilieru patrí aj nemocenské poistenie a pracovné úrazové poistenie. Každú pracujúcu osobu musí zamestnávateľ alebo zamestnávateľka prihlásiť na úrazové poistenie. Pri pracovnom pomere v rozsahu osem hodín týždenne a viac pokrýva poistenie aj nepracovné úrazy. Inak je potrebné súkromné úrazové poistenie (► kapitola Zdravie).

Dôchodkové poistenie: 3. pilier

Na rozdiel od 1. a 2. piliera je 3. pilier dobrovoľný a kumuluje súkromné úspory. Dôchodkové poistenie 3a je dlhodobé poistenie, pri ktorom sú prostriedky viazané na súkromné starobné poistenie. Predčasné poberanie je viazané na konkrétne podmienky, na druhej strane sa tieto príspevky dajú do určitej čiastky odpočítať z daní. Dôchodkové poistenie 3b neupravujú z hľadiska platieb, dostupnosti a momentu vyplácania žiadne štátne regulácie.

Zdravotné a úrazové poistenie

- ▶ www.bag.admin.ch
- ▶ www.gesundheit.tg.ch

Pri prisťahovaní sa zo zahraničia musíte toto poistenie uzatvoriť v priebehu prvých troch mesiacov. Ak sa prisťahujete z iného kantónu, musíte vašim novým orgánom mestskej/obecnej správy predložiť preukaz poistenca do 30 dní.

Povinné zdravotné poistenie hradí náklady na zákroky pri chorobe, materstve a úraze. Ak ste zárobkovo činná/-ý, ste vo svojom zamestnaní spravidla poistená/-ý aj proti úrazu. V takomto prípade dávajte pozor na to, aby ste nemali dvojité poistenie proti úrazu.

Povinné zdravotné poistenie pokrýva medicínske zákroky, určité lieky a pobyt na všeobecných oddeleniach v nemocniciach v kantóne bydliska. Okrem tohto povinného zdravotného poistenia sa každá osoba môže rozhodnúť pre pripoistenia, ktoré pokrývajú ďalšie služby, ako napr. pobyt v nemocnici na súkromnom oddelení.

Poisteným osobám, párom a rodinám so skromnými ekonomickými pomermi poskytuje štát zľavu na poistné.

Pred uzatvorením poistenia využite poradenské služby a porovnajte si ponuky viacerých poisťovní.

Veľmi dôrazne vám odporúčame, aby ste si čo najskôr našli rodinnú obvodnú lekárku alebo rodinného obvodného lekára. Na vašu rodinnú lekárku alebo vášho rodinného lekára sa môžete obrátiť v prípade potreby, tzn., keď budete potrebovať radu v medicínskych otázkach, ošetrovanie alebo odporúčanie na špecialistku alebo špecialistu.

Lekárky a lekári

- ▶ www.aerzte-tg.ch

Podpora zdravia a prevencia

► [25–27]

- www.migesplus.ch
- www.sozialnetz.tg.ch
- www.femmestische.ch

► [25] Perspektíve Thurgau pôsobí v oblasti podpory zdravia a prevencie. Ponuka zahŕňa poradenstvo pre matky a otcov, páry, rodiny a mladistvých, ako aj poradenstvo pri závislostiach. Na špecializovanú organizáciu Perspektíve Thurgau sa môžete obrátiť aj s otázkami týkajúcimi sa sexuálneho zdravia a sexuálne prenosných chorôb, predovšetkým HIV a Aids.

Perspektíve Thurgau koordinuje «ženské okrúhle stoly». Na týchto debatách sa väčšinou zúčastňujú ženy s prístahovaleckým pozadím, ktoré sa na nich v súkromnom alebo inštitucionálnom rámci zaoberajú otázkami výchovy, všedného dňa a zdravia. Účastníčky okrem toho získavajú informácie o miestnej kultúre, jazykových kurzoch, materských škôlkach s celodennou prevádzkou, švajčiarskom školskom systéme a systéme poistenia, ako aj o rôznych poradných pracoviskách.

Ak vás ťaží zložitá životná situácia a chcete by ste sa o ňu podeliť s inými ľuďmi, ktorí prežili niečo podobné, môžete sa zapojiť do svojpomocnej skupiny. ► [26] Svojpomoc Thurgau vám poskytne informácie o existujúcich svojpomocných skupinách.

Medicínske urgentné prípady

- ▶ Všetky regióny sú dostupné aj pomocou linky 144.
- ▶ www.stgag.ch

Ak sa v tiesni nebudete vedieť spojiť so svojou rodinnou lekárkou alebo rodinným lekárom, môžete sa obrátiť na službukonajúcu lekárku alebo službukonajúceho lekára vo vašom regióne alebo v kantonálnej nemocnici.

V kritických prípadoch volajte na linku 144.

Pohotovostní lekári	Telefónne číslo
Región Thurgau západ	052 723 77 77
Región Thurtal-Untersee	144
Región Kreuzlingen	0900 000 199
Región Amriswil-Obersee	0900 000 327
Región Arbon	0900 575 420
Región Romanshorn	0900 575 460
Región Bischofszell	0900 575 422
Región Rickenbach/Wilen/Busswil/Wil SG/Schwarzenbach SG	0900 56 85 56

Thurgau AG	Telefónne číslo
Kantonálna nemocnica Frauenfeld	052 723 77 77
Kantonálna nemocnica Münsterlingen	071 686 11 11
Klinika St. Katharinental	052 631 60 60
Psychiatrické služby Thurgau	071 686 41 41
Diagnostické a prijímacie centrum pre psychiatriu	0848 41 41 41

Stomatológia

- ▶ www.zahnaerzte-thurgau.ch

Seniori a hendikepovaní ľudia

- ▶ www.sozialnetz.tg.ch
- ▶ [15], [28–32]

Všeobecné stomatologické zákroky, ako sú zubné kazy a paradentóza alebo ortodoncia (zubné strojčky), základné zdravotné poistenie nepokrýva. Pred vznikom problémov môžete uzatvoriť poistenie na stomatologické zákroky.

Informácie o starostlivosti a ošetrovaní seniorov vám poskytnú nasledujúce organizácie:

- ▶ [28] Združenie Spitex Thurgau
- ▶ [29] Pro Senectute Thurgau
- ▶ [30] Švajčiarsky Červený kríž Thurgau

Osoby s fyzickým alebo psychickým hendikepom, ako aj ich kontaktné osoby môžu na kantonálnych pracoviskách invalidného poistenia v organizáciách ▶[31] Pro Infirmis alebo – ak ide o deti – ▶[32] Liečebná pedagogická včasná výchova požiadať o radu aj podporu.

Sobáš a zlúčenie rodiny

► [33]

► www.migrationsamt.tg.ch

Registrované partnerstvá

► [33], [34]

► www.zivilstandsamt.tg.ch

► www.binational.ch

Podmienkou sobáša vo Švajčiarsku je minimálny vek 18 rokov. Uznávajú sa iba manželstvá uzatvorené na civilnom matričnom úrade. ►[33] Informácie o potrebných predpokladoch a dokladoch vám poskytne Úrad pre obchodný register a civilné matričné záležitosti alebo civilný matričný úrad príslušný pre váš okres.

Ak plánujete príchod vašej budúcej manželky, respektíve vášho budúceho manžela alebo člena rodiny, musíte najskôr na vašom príslušnom mestskom/obecnom úrade podať žiadosť o zlúčenie rodiny. Povolenia na pobyt vydáva ►[1] Migračný úrad. Na webovej stránke Migračného úradu nájdete formuláre žiadostí a zoznamy predkladaných dokladov.

Páry rovnakého pohlavia môžu na základe žiadosti o registráciu partnerstva požiadať o uznanie ich zväzku. O krokoch, ktoré na to musia vykonať, informuje civilný matričný úrad okresu, v ktorom majú partneri, resp. jeden z partnerov bydlisko.

Nútený sobáš

► [19], [35]

Plánovanie rodiny a sexuálna výchova

► [19], [25]

Nik nemá právo nútiť ženu alebo muža vstúpiť proti jej, resp. jeho vôli do manželstva. Nútený sobáš je klasifikovaný ako trestný čin. Ide o masívny zásah do osobnej slobody. Porušuje základné ľudské práva, ktoré chráni spoločná aj thurgauská ústava.

S otázkami o plánovaní rodiny, tehotenstve (napr. predpôrodné vyšetrenia) alebo o sexuálnom živote sa môžete obrátiť na ►[19] Poradenské centrum na plánovanie rodiny, pre tehotenstvo a sexualitu nadácie Benefo. Otázky sexuálneho zdravia vám pomôže riešiť aj vaša rodinná lekárka alebo váš rodinný lekár, ako aj špecializovaná organizácia ►[25] Perspektíve Thurgau.

Tieto pracoviská vám pomôžu nájsť odpovede na otázky, ako sú antikoncepcia, sexualita, sexuálna orientácia, tehotenstvo, prerušenie tehotenstva, sexuálne prenosné choroby, sexuálne zneužívanie, citový život a vzťahy. Toto poradenstvo je bezplatné, resp. hradené zo zdravotného poistenia a je prísne dôverné.

Úmrtnosť dojčiat je vo Švajčiarsku veľmi nízka. Prispievajú k tomu lekárske vyšetrenia od 13. týždňa tehotenstva a aj počas zvyšnej doby tehotenstva, prípravné kurzy na pôrod a poradenstvo v otázkach dojčenia. Komplikácie do ukončenia 12. týždňa tehotenstva sa z pohľadu výdavkov klasifikujú ako choroba a platí pre ne povinná spoluúčasť (spoluúčasť a franšíza). Poradenstvo pre ženy a mužov, ako aj pre malé deti, ktoré ponúkajú organizácie ►[25] Perspektíve a conex familia, má svoju váhu a je dostupné bezplatne.

-
- www.sozialnetz.tg.ch
 - www.conexfamilia.ch
 - www.guter-start-ins-kinderleben.tg.ch

Tehotenstvo a pôrod

- ▶ [19]
- ▶ www.tageo.ch
- ▶ www.femmestische.ch
- ▶ www.sozialnetz.tg.ch

Materská dovolenka a materský príspevok

- ▶ www.bsv.admin.ch
- ▶ [15]

-
- ▶ www.perspektive-tg.ch/muetter-und-vaeterberatung

Každý pôrod sa musí nahlásiť civilnému matričnému úradu príslušnému pre váš okres. Pri pôrode v nemocnici nahlasuje narodenie dieťaťa civilnému matričnému úradu nemocnica. Pri domácom pôrode musia nahlásenie zabezpečiť rodičia. Žiadosť o vydanie povolenia na pobyt doručí Migračnému úradu bez vášho príspevia mestský/obecný úrad príslušný pre vaše bydlisko.

Novorodenec je počas troch mesiacov po narodení automaticky zdravotne poistený. Od tohto veku sa o zdravotné poistenie dieťaťa uzatvorené na jeho meno musia postarať rodičia.

Po pôrode majú zárobkovo činné ženy nárok na platenú materskú dovolenku trvajúcu minimálne 14 týždňov. V tomto období poberajú príspevok vo výške 80 % ich mzdy. Predpokladom je, že počas deviatich mesiacov pred pôrodom uhradili príspevky na sociálne poistenie a pracovali minimálne päť mesiacov. Uznáva sa aj doba poistenia v štátoch EÚ alebo EFTA. Zárobkovo činní otcovia majú od 1. januára 2021 nárok na dvojtýždňovú otcovskú dovolenku. Presnejšie informácie vám poskytnú ▶ [15] Kompenzačný fond sociálneho poistenia kantónu Thurgau.

Rodinné prídavky

► [15]

Ak máte deti, ktoré žijú v kantóne Thurgau, máte nárok na detské prídavky. Pre deti do dovŕšenia 16. roku života ide o čiastku 200 frankov mesačne na dieťa. Následne sa namiesto detských prídavkov poskytuje (vyšší) príspevok na vzdelanie na mesiac a dieťa, a to až do ukončenia vzdelania vášho dieťaťa, nanajvýš ale do jeho 25. roku života. Tento nárok vzniká za určitých okolností už od dovŕšenia 15. roku života. Rodinné prídavky vypláca spoločne so mzdou zamestnávateľ. Prídavky na dieťa a príspevky na vzdelanie môžu za určitých predpokladov získať aj zárobkovo nečinní rodičia.

Informácie vám poskytnete ► [15] Kompenzačný fond sociálneho poistenia kantónu Thurgau.

Práva detí a mladistvých

► [19], [35]

► www.tschau.ch

Podobne ako dospelí majú svoje základné práva aj deti a mladiství. Majú predovšetkým nárok na ochranu pred týraním, násilím, sexuálnym zneužívaním a vykorisťovaním prácou, ako aj právo na vzdelanie a primeraný životný štandard (bývanie, ošatenie, stravu). Rodičia nesmú deti a mladistvých biť a ani oni nesmú nikoho biť. Deti a mladiství majú právo na telesnú nedotknuteľnosť a ochranu pred telesnými zraneniami.

Obriezka ženských genitálií je zakázaná a právny systém ju prísne postihuje, aj keď k nej dôjde v rodinnom kruhu alebo pri pobytoch v zahraničí.

Partnerské a rodinné problémy

- ▶ www.paarberatungen-tg.ch

Domáce násilie

- ▶ [19], [35–37]

Osoby majúce problémy so svojimi deťmi alebo v rámci partnerského vzťahu sa môžu obrátiť na pracoviská pre partnerské a rodinné poradenstvo. Pri odlúčení alebo rozvoďte musí rodič, ktorý nezabezpečuje výchovu detí, platiť príspevok na výživu takýchto detí a niekedy aj pre druhého z rodičov. Informácie o pomoci v otázkach výživného:

- ▶ www.sozialamt.tg.ch > Sozialhilfe > Alimentenhilfe

Keď osoby v rámci existujúceho alebo odlúčeného manželského, partnerského alebo rodinného zväzku praktikuju fyzické (bitka), psychické (vyhrážky), sexuálne (donucovanie, znásilnenie) alebo ekonomické (neposkytovanie finančných prostriedkov) násilie, resp. ním hrozia, hovoríme o domácom násilí. Takéto správanie je predmetom trestného stíhania, aj keď ho obeť neoznami. Páchatelka alebo páchatel musia počítať s trestom.

Každá obeť má podľa zákona o pomoci obetiam nárok na bezplatné poradenstvo alebo pomoc poskytovanú organizáciami na pomoc obetiam násilia. Takýmto osobám je garantovaná maximálna miera dôvernosti.

- ▶ [19] Nadácia Benefo, Špecializované pracovisko na pomoc obetiam Thurgau
- ▶ [35] Poradenské pracovisko pre ženy vystavené násiliu Thurgau
- ▶ [36] Špecializované pracovisko pre domáce násilie, oddelenie kantónálnej polície Thurgau
- ▶ Polícia (telefón) na tiesňové volania a lokálnu pomoc: 117

Ponuka poradenstva je dostupná aj pre osoby páchajúce násilie alebo majúce násilnicke sklony. Príslušný personál garantuje maximálnu mieru dôvernosti.

- ▶ [37] Konflikt.Gewalt – poradenstvo v otázkach násilia pre mužov, ženy a mladistvých
- ▶ Nepretržitá horúca linka (telefón) pre osoby páchajúce násilie: 078 778 77 80

Ludová škola

► www.dek.tg.ch

Brožúra: „Možnosti vzdelávania v kantóne Thurgau“

► www.dek.tg.ch > Publikationen und Downloads > Bildung

Zodpovednosť rodičov

► www.tageo.ch

Návšteva ľudovej školy je povinná pre deti, ktoré do začiatku školského roka v lete dovŕšia vek štyroch rokov. Povinná školská dochádzka (vrátane materskej školy) trvá jedenásť rokov a platí aj pre deti a mladistvých bez riadneho pobytu. Ľudová škola je bezplatná. Orgánom zodpovedným za vzdelanie v kantóne Thurgau je Rezort výchovy a kultúry (DEK).

Brožúra «Možnosti vzdelávania v kantóne Thurgau» vysvetľuje vzdelávací systém v kantóne Thurgau od začiatku školskej dochádzky až po tretí stupeň a je dostupná v rôznych jazykoch. Obsahuje dôležité informácie o ľudovej škole, systéme odborného vzdelávania a o stredných školách. Nájdete v nej aj adresy poradenských a kontaktných miest.

Ako rodičia zodpovedáte za výchovu a vzdelanie svojich detí. Poskytnite svojim deťom od narodenia bezpečné prostredie plné podnetov! Pohyb, sociálne kontakty s rovnako starými deťmi a s deťmi hovoriacimi miestnym dialektom sú veľmi dôležité pre vývoj vášho dieťaťa. Program vzdelávania rodičov vám pomôže pri zvládaní náročných úloh pri výchove. V postavení rodiča môžete súčasne výrazným spôsobom prispieť k školskému vývoju vášho dieťaťa: Snažte sa o dobrú spoluprácu so školou a postarajte sa o to, aby boli vaše deti odpočinuté, upravené a aby chodili na vyučovanie včas. Ak vás škola pozve na pohovor alebo rodičovské združenie, musíte prísť.

Školská družina

► www.sozialnetz.tg.ch

Deti z cudzojazyčného prostredia

► [12], [40], [2–8]

Hovor so mnou a načúvaj mi

► Brožúra je dostupná v rôznych jazykoch na adrese

www.migesplus.ch

65 krátkych filmov o učení detí v útľom veku počas všedného dňa:

► www.kinder-4.ch

Kurzy rodného jazyka a kultúry:

► www.hsk-tg.ch

Kantón Thurgau ponúka rôzne možnosti starostlivosti o deti rodičov, ktorí sa o ne nevedia postarať vždy, pretože napríklad pracujú. Paleta ponuky sa líši podľa veku detí a rozsahu potrebnej starostlivosti (ráno, na obed, po škole). Konkrétne ponuky sa cielene zameriavajú aj na podporu sociálnych, jazykových a motorických zručností. Vaše mesto/vaša obec vám veľmi radi poskytnú informácie o ponuke vo vašom regióne.

Z hľadiska navštevovania školy je veľmi dôležité, aby vaše dieťa ovládalo nemecký jazyk a dokázalo sa v ňom dorozumieť. Dobré znalosti nemeckého jazyka sú základným predpokladom úspešného navštevovania školy. Dobrými príležitosťami na výučbu nemeckého jazyka sú aj návštevy herných klubov, materských škôlok s celodennou prevádzkou (KITA) alebo opatrovateľských rodín.

Aj váš materinský jazyk prispeje k tomu, že dieťa bude schopné pochopiť nemecký jazyk: Poskytnite svojmu dieťaťu rozmanité jazykové podnety už od narodenia. Rozprávajte sa so svojim dieťaťom a načúvajte mu, nezabudnite mu porozprávať rozprávky a básničky a spievajte si s ním! Vaše dieťa môže okrem toho navštevovať Kurzy rodného jazyka a kultúry (HSK), ktoré ponúka konzulát vašej krajiny, alebo ktoré organizujú členovia vašej komunity. Na takýchto kurzoch sa prehĺbia jazykové zručnosti vášho dieťaťa v materinskom jazyku a spozná svoju rodnú kultúru. V ►[12] Knižnici kultúr si deti a mladiství môžu vypožičať tituly v rôznych jazykoch.

Mestá/obce alebo ►[2–8] kompetenčné centrá a špecializované pracoviská pre integráciu vo vašom okrese vám radi pomôžu pri hľadaní vhodnej ponuky.

Materská škola (od dovŕšeného 4. roku života)

► [38]

Materská škola je prvým stupňom vzdelania a trvá dva roky. Deti si hrou formou osvoja predpoklady na navštevovanie základnej školy. Súčasne táto forma vzdelávania podporuje rozvoj sociálnych zručností. Materská škola naučí vaše dieťa nadviazať kontakt s rovesníkmi a vyjadrovať sa v miestnom dialekte.

Základná škola (od 6 rokov)

► [38]

Základná škola trvá šesť rokov. Sprostredkuje základné vedomosti a zručnosti, podporí rozvoj individuálnych duševných, muzikálnych a telesných schopností detí a vychová ich k samostatnej a zodpovednej existencii v spoločnosti. Žiaci sa postupne naučia samostatnému získavaniu informácií a učeniu.

Druhý stupeň základnej školy (od 12 rokov)

► [38]

Druhý stupeň trvá tri roky. Na tomto stupni sa vzdelávací obsah zo základnej školy prehĺbi a rozšíri. Mladiství si vytvoria solídny základ na ich odborné alebo akademické vzdelanie. Výučba je dostupná na rôznych výkonnostných úrovniach.

Profesijné a študijné poradenstvo

- ▶ www.abb.tg.ch
- ▶ [39]

BIZplus, podpora pre uchádzačov

- ▶ www.bizplus.tg.ch

Preklenovacie vzdelávanie

- ▶ www.abb.tg.ch
> Brückenangebote
- ▶ www.abb.tg.ch > BIZ

-
- ▶ www.berufsberatung.ch
> Informationen in anderen Sprachen

Druhý stupeň sprístupňuje mladistvým pohľad na možnosti ich ďalšieho vzdelávania a profesijného rozvoja v závislosti od ich predpokladov a možností. Dôležitou súčasťou tohto procesu je profesijné a študijné poradenstvo. V prípade potreby je dostupná aj profesionálna podpora.

Profesijné informačné centrum BIZplus vo Frauenfelde a Kreuzlingene ponúka raz týždenne bezplatné poradenské služby pre všetkých obyvateľov kantónu Thurgau. Špecializované expertky a špecializovaní experti centra BIZplus vám pomôžu pri tvorbe podkladov na získanie zamestnania a poradia vám v otázkach hľadania pracovných príležitostí, vzdelávania, rozširovania kvalifikácie a možností na rozvoj vašej kariéry.

Mladiství, ktorí sa po ukončení druhého stupňa základného vzdelania nerozhodnú pre konkrétny študijný odbor, môžu na rok využiť ponuku kantonálneho preklenovacieho vzdelávania. V rámci neho získajú podporu zameranú na cieľný výber ich budúceho povolania. Môžu si doplniť a prehĺbiť svoje základné školské vedomosti, ako aj získať praktické skúsenosti v reálnej prevádzke. Kantonálna ponuka obsahuje typy preklenovacieho vzdelávania s akademickou (typ A) a praktickou orientáciou (typ P).

Integračné kurzy

- ▶ www.abb.tg.ch
 - > Integrationskurse
- ▶ www.abb.tg.ch > BIZ

Kantonálne integračné kurzy sú zamerané na výučbu nemeckého jazyka a všeobecné vzdelávanie. Sú k dispozícii pre mladistvých a dospelých vo veku dvanásť až 34 rokov. Vytvárajú predpoklady na zvládnutie štúdia na druhom stupni, základného odborného vzdelávania (EBA – federálny certifikát o záverečnej učňovskej skúške alebo EFZ – federálne osvedčenie o odbornej spôsobilosti) alebo štúdia na strednej škole. Ponuka obsahuje rôzne, vzájomne zladené kurzy. O výbere kurzu a prechode na vyšší stupeň integračných kurzov rozhoduje úroveň znalostí nemeckého jazyka.

Nížkoprahové vzdelávanie

- ▶ www.abb.tg.ch
 - > Niederschwelliges Ausbildungsangebot
- ▶ www.abb.tg.ch > BIZ
- ▶ www.abb.tg.ch
 - > Niederschwellige Integrationsausbildung

Motivovaní študenti, ktorí nedisponujú nevyhnutnými predpokladmi na základné odborné vzdelávanie (EBA/EFZ), môžu po ukončení povinnej školskej dochádzky využiť nížkoprahovú ponuku vzdelávania. Vzdelávanie trvá dva roky a okrem prevádzkovej praxe zahŕňa aj štúdium na učňovskej škole. Mladiství a spoločnosť poskytujúca možnosti duálneho vzdelávania uzatvorí zmluvu o odbornom vzdelávaní, ktorá okrem iného upravuje aj odmenu za pracovný výkon počas praktickej výučby.

Pre cudzojazyčné migrantky a migrantov je od 18. roku života k dispozícii nížkoprahové integračné vzdelávanie.

Na konci povinnej školskej dochádzky sa mladiství môžu rozhodnúť pre základné odborné vzdelávanie alebo strednú školu.

Základné odborné vzdelávanie (od 15 rokov)

- ▶ [39]
- ▶ www.berufsberatung.ch
> Lehrstellensuche

Okolo troch štvrtín mladistvých absolvuje základné odborné vzdelávanie (vyučia sa). V prevádzke odborného výcviku získajú zručnosti potrebné na výkon povolania a jeden až dva dni v týždni strávia výučbou na učňovskej škole. Na dobu strávenú v prevádzke odborného výcviku uzatvárajú mladiství zmluvu o vyučení a za vykonanú prácu dostávajú mzdu. Základné odborné vzdelávanie trvá dva až štyri roky a absolventi získavajú federálny certifikát o záverečnej učňovskej skúške (EBA) alebo federálne osvedčenie o odbornej spôsobilosti (EFZ). Tieto doklady o vzdelaní sa uznávajú v celom Švajčiarsku.

Učňovská maturita

- ▶ [39]

Učňovská maturita (BM) dopĺňa základné odborné vzdelávanie s osvedčením EFZ o rozšírené všeobecné vzdelanie. Uchádzač ju môže získať počas štúdia (BM1) alebo formou nadstavby základného odborného vzdelávania s osvedčením EFZ (BM2). Učňovská maturita je vstupnou bránou do štúdia na vyššej odbornej škole, ktorá poskytuje prípravu na náročné úlohy v ekonomike a spoločnosti.

Po zložení doplňujúcej skúšky je okrem toho možné štúdium na univerzite alebo na Spolkovej vysokej technickej škole (ETH). Prípravu na túto skúšku umožňuje jednoročný kurz Passerelle na Thurgausko-Schaffhausenskej škole s maturitou pre dospelých.

Stredné školy (od 15 rokov)

- ▶ [41]

Po dokončení povinnej školskej dochádzky môžu žiačky a žiaci navštevovať strednú odbornú školu, strednú školu informatiky alebo gymnázium. V závislosti od typu umožňujú tieto školy s priamou formou štúdia buď priamy prístup k profesijnému životu, alebo štúdium na vyšších odborných školách, vysokých

- ▶ www.amh.tg.ch
 > Mittelschulen

školách univerzitného typu, Spolkovej vysokej technickej škole (ETH) alebo na pedagogických vysokých školách.

Typ školy	Trvanie	Diplom
Stredná odborná škola	3 roky	Vysvedčenie zo strednej odbornej školy
	4 roky	Odborná maturita
Stredná škola informatiky	4 roky	EFZ v odbore informatička/informatik s učňovskou maturitou
Gymnázium	4 roky	Gymnaziálne maturitné vysvedčenie

Thurgausko-Schaffhausenská škola s maturitou pre dospelých

- ▶ [43]

Zamestnaní dospelí s potrebnými predpokladmi si na Thurgausko-Schaffhausenskej škole s maturitou pre dospelých (TSME) môžu popri zamestnaní doplniť maturitu. Absolventi s učňovskou a odbornou maturitou, ako aj s dobrými kvalifikačnými výsledkami môžu absolvovať kurz Passerelle. Jednoročný kurz Passerelle pripraví uchádzačov na doplňujúcu skúšku uznanú vo Švajčiarsku, ktorá je jedným z predpokladov na štúdium na všetkých švajčiarskych vysokých školách univerzitného typu.

Vyššie odborné vzdelávanie

- ▶ www.sbf.admin.ch
- ▶ www.abb.tg.ch
> Bildungszentren

Vysoké školy

- ▶ [41]
- ▶ www.abb.tg.ch > Berufs- und Studienberatung

- ▶ www.ecus-edu.ch

Vyššie odborné vzdelávanie poskytuje prístup ku kvalifikáciám, ktoré sú potrebné na výkon náročných a zodpovedných profesijných činností. Po získaní federálneho osvedčenia o odbornej spôsobilosti (EFZ) alebo po ukončení rovnocenného vzdelania na druhom stupni umožňuje špecializáciu a prehĺbenie odborných zručností a môže poskytovať prístup ku kvalifikáciám v odbore riadenia podnikových prevádzok. Súčasťou vyššieho odborného vzdelávania sú federálne skúšky (profesijná skúška BP a vyššia odborná skúška HFP) a študijné odbory na vyšších odborných školách (HF).

Švajčiarsko ponúka rôzne typy vysokých škôl: vysoké školy univerzitného typu, vyššie odborné školy a pedagogické vysoké školy. Švajčiarsky školský systém sa vyznačuje vysokou flexibilitou možností prístupu k vzdelaniu: Umožňuje rôzne spôsoby prijatia na vysokoškolské štúdium. Mladiství s učňovskou alebo odbornou maturitou môžu nastúpiť na vyššie odborné školy. Na základe zloženia doplňujúcej skúšky Passerelle po učňovskej alebo odbornej maturite môžu okrem toho začať študovať na univerzite alebo na Spolkovej vysokej technickej škole (ETH).

Mladiství, ktorí ukončili gymnázium s maturitou uznanou vo Švajčiarsku, môžu navštevovať univerzity, Spolkovú vysokú technickú školu (ETH), pedagogické vysoké školy alebo – po jednoročnej praxi – vyššie odborné školy.

Osoba, ktorá sa prisťahuje zo zahraničia, nezískava automaticky možnosť študovať na vysokej škole, aj keď vo svojej krajine pôvodu navštevovala vysokú školu. V prípade potreby môže vo Švajčiarsku absolvovať doplňujúce skúšky na štúdium na vysokej škole.

Príspevky na štúdi- um a vzdelávanie

- ▶ www.stipendien.tg.ch
- ▶ [42]

Uznávanie zahraničných diplo- mov a študijných výsledkov

- ▶ www.sbf.admin.ch
- ▶ [44]
- ▶ www.heks.ch/mosaiq-ostschweiz

Rozširovanie kvalifi- kácie dospelých

- ▶ www.abb.tg.ch
> Bildungszentren
- ▶ www.weiterbildung.ch
- ▶ www.ausbildung-weiterbildung.ch

Za určitých predpokladov sa na vzdelávanie a štúdium poskytujú štipendiá alebo pôžičky. Tieto informácie vám poskytnú ▶[42] Oddelenie podpory vzdelávania Úradu pre stredné a vysoké školy.

Uznávanie diplomov získaných v zahraničí zabezpečuje pri odborných kvalifikáciách Štátny sekretariát pre vzdelávanie, výskum a inovácie (SBFI). Za prijatie na vysokoškolské štúdium zodpovedá príslušná vysoká škola.

Možno máte profesijné skúsenosti v rozsahu viac ako päť rokov. V takomto prípade môžete za určitých okolností požiadať o započítanie skúseností a získať niektorý z absolventských dokladov uznávaných vo Švajčiarsku. Príslušné informácie vám poskytnú ▶[44] Špecializované pracovisko pre ukončené odborné vzdelanie dospelých (BAE).

Špecializované pracovisko HEKS MosaiQ Ostschweiz poskytuje poradenstvo a asistenciu migrantkám a migrantom s kvalitným vzdelaním (napríklad pri uznávaní diplomov, dopĺňaní vzdelania).

Vo Švajčiarsku navštevuje veľa dospelých rekvalifikačné kurzy, vďaka ktorým si zlepšujú svoje relevantné profesijné vedomosti alebo získavajú nové. Tieto formy vzdelávania financujú čiastočne zamestnávateľia. Osoba, ktorá sa počas celej svojej profesijnej kariéry vzdeláva, má lepšie vyhliadky na nájdenie pracovnej pozície, ktorá jej prinesie uspokojenie a dokáže lepšie odolávať kariérnym tlakom v profesijnom živote. Informujte sa vo vašej spoločnosti alebo v niektorom zo vzdelávacích centier v Thurgau.

Starostlivosť o krajinu

Ako významný producent potravín prispieva Thurgau výraznou mierou k zabezpečeniu stravy vo Švajčiarsku. Poľnohospodárstvo kantónu zamestnáva okolo 8 000 zamestnancov a ide o dôležitú zložku thurgauskej ekonomiky. Zariadenie rozmanitej a ekologicky kvalitnej kultúrnej krajiny sa musí opierať o podporu a ochranu. Našu prírodu, lesy a vodné zdroje musíme využívať uvážlivo a príkazy a zákazy sa jednoducho musia dodržiavať. Napríklad platí zákaz prechádzania cez polia, poškodzovania stromov, plašenia zvierat alebo ponechávania odpadu v prírode.

Rešpektovanie verejných priestranstiev

Všetky mestá/obce majú predpisy určujúce normy správania sa na verejných priestranstvách. Dá sa v nich dočítať, že odpadky patria do odpadkových košov a že platí zákaz nadmerného hluku alebo obsahujú povinnosť prijať opatrenia proti rušeniu zvierat. Kópiu takýchto predpisov vám poskytne mestský/obecný úrad.

Zber odpadu

Vo Švajčiarsku sa okrem iného zozbiera na recyklačné účely 95 % skla (350 000 ton ročne), 90 % hliníka (13 000 ton), 80 % PET fliaš (40 000 ton) a 80 % papiera (1,2 mil. ton).

Recyklácia odpadu

V domácnostiach sa odpad dôsledne triedi na nerecyklovateľný odpad určený na spaľovanie, druhotné suroviny na recykláciu a na nebezpečný odpad (toxické výrobky). Všetky mestá/obce majú zberné miesta, ako sú zberné dvory, regionálne zberné strediská (RAZ) alebo súkromné spoločnosti na likvidáciu odpadov, kde sa odovzdáva zhromaždený odpad: sklo, papier a kartón, PET fľaše, zmiešané plasty, kovy, ako sú plechovky z hliníka a plechu, zelený odpad, elektrické zariadenia, nebezpečný odpad, ako sú batérie, oleje a toxické výrobky. Niektoré odpady, ako sú elektrické zariadenia, batérie a PET fľaše,

sa dajú odovzdať aj v predajniach. Týmto spôsobom sa zrecykluje takmer polovica zhromaždeného odpadu.

Nerecyklovateľné odpady

► [45]

Nerecyklovateľný odpad sa zhromažďuje a čo najekologickejšie sa spaľuje v spaľovni odpadov. Pri spaľovaní nerecyklovateľného odpadu vzniká teplo a elektrická energia, ktoré sa dajú využiť. Platí prísny zákaz nechávania alebo ukladania akýchkoľvek odpadov na verejných priestranstvách, resp. ich spaľovania vo vlastných peciach alebo v exteriéri. Rovnako platí aj zákaz likvidácie tekutých alebo pevných odpadov cez toaletu.

Kalendár zberu odpadov na webových stránkach združení KVA Thurgau a ZAB informuje o termínoch zberu nerecyklovateľného odpadu v príslušnom meste/obci. V ňom sa tiež dozviete, kde si môžete vyzdvihnúť vrecia na odpad a kedy ich môžete priniesť na zberné miesto odpadov. Je ustanovená povinnosť výlučného ukladania nerecyklovateľného odpadu do spoplatnených vriec na nerecyklovateľný odpad združení KVA Thurgau a ZAB, pretože tento poplatok slúži v kantóne na úhradu likvidácie komunálneho odpadu. Na neskladný odpad sú k dispozícii spoplatnené známky.

Poradenstvo pre odpady a viacjazyčný kalendár zberu odpadov, termíny špeciálnych zberov:

► www.kvatg.ch

► www.zab.ch

Kultúra

- ▶ [46]
- ▶ www.museen.tg.ch
- ▶ www.thurgaukultur.ch

Kantón Thurgau sa môže pochváliť svojou rozmanitou, decentralizovanou kultúrnou krajinou. Kultúrne stopy sú v kantóne citelné: mnoho hradov, zámkov a zručanín, ako aj kláštorov, kostolov a kaplniek, ďalej produktov remeselnej a priemyselnej činnosti. V thurgauských múzeách a v ich kultúrno-historických zbierkach nájdete svedkov dávnych vekov všemožných druhov.

V Thurgau prekvitá súčasné umenie, napr. v umeleckých galériách a múzeách v Kreuzlingene, Arbone, Frauenfelde alebo v kartúze Ittingen.

Thurgau sa môže pochváliť aj veľmi živou hudobnou scénou. Kultúrne centrá ako Dreispitz, Trösch a aréna Bodamské jazero Kreuzlingen, hala Pentorama v Amriswile alebo kláštor Fischingen ponúkajú produkcie koncertov od klasiky až po muzikál. Priaznivcov džezu poteší medzinárodný džezový festival «Generations» vo Frauenfelde. Koná sa tam aj festival Openair Frauenfeld – najväčší hiphopový festival v Európe.

Milovníci divadla môžu navštíviť napríklad divadelnú sálu Thurgau vo Weinfeldene, Divadlo na hranici v Kreuzlingene, Divadelnú dielňu na koľaji 5 vo Frauenfelde alebo mnoho divadiel v prírode.

Šport

- ▶ [47]
- ▶ www.vtstg.ch

Pešia turistika, cykloturistika, korčuľovanie

- ▶ [48]
- ▶ www.thurgauer-wanderwege.ch
- ▶ www.thurgau-bodensee.ch

Thurgau je domovom okolo 860 športových klubov. Na vekovej kategórii nezáleží: Ponuka športových aktivít je naozaj široká. Viac informácií sa dozviete v turistickej kancelárii vášho regiónu, vo vašom meste/vašej obci alebo na vľavo uvedených adresách.

Pešia turistika je najobľúbenejším športom vo Švajčiarsku. Služí na relax mladým aj starším, ktorí takto spoznávajú rôzne regióny krajiny. Kantón Thurgau má 1 000 kilometrov označených turistických chodníkov, ktoré sú vyhradené výlučne priateľom pešej turistiky.

Thurgau okrem toho láka označenými cyklotrasami v rozsahu 900 kilometrov, ktoré umožňujú bezpečné spoznávanie nádherných zákutí zo sedla bicykla, napr. na cyklotrase Bodamské jazero vinúcej sa priamo po jeho brehu. Tie najlepšie predpoklady ponúka Thurgau aj pre inline korčuľiarov. Informácie o rôznych možnostiach vám poskytne miestna kancelária správy cestovného ruchu Thurgau Tourismus.

Spolky

- ▶ www.thurgaukultur.ch
- ▶ www.vtstg.ch
- ▶ www.tarjv.ch

Spoločensko-prospešná angažovanosť

- ▶ [18], [30], [49–51]
- ▶ www.benevol-jobs.ch
- ▶ www.netzwerk-asyl-tg.ch
- ▶ www.migrationsamt.tg.ch/integration

Tri štvrtiny švajčiarskeho obyvateľstva vo veku nad 15 rokov patria k členom nejakého spolku alebo všeobecne prospešnej organizácie. V spolkoch pôsobia osoby, ktoré sa chcú realizovať spoločne a na dobrovolnej báze v rámci

- ▶ presadzovania spoločných záujmov: šport, kultúra, voľný čas atď.
- ▶ prezentácie svojich žiadostí: rodičia žiakov a žiačok, migrantky a migranti, seniori atď.
- ▶ angažovania sa v sociálnej a ekonomickej oblasti: odborové organizácie, profesijné združenia, záujmové skupiny atď.

Švajčiarsko je krajina združení a spolkov. V celej krajine sú ich desatisíce, niekoľko stoviek z nich v Thurgau. Spolky hrajú v každodennom živote kantónu ústrednú úlohu. Existujú napríklad športové zväzy, kultúrne združenia, ako aj organizácie migrantiek a migrantov, ktoré sú aktívne v početných oblastiach činností.

Členstvo v združení je výraznou podporou v procese integrácie do lokálneho života a nadväzovania kontaktov s Thurgaučankami a Thurgaučanmi. Brány združení sú široko otvorené pre všetkých záujemcov. Prezrite si webové stránky vášho mesta/vašej obce alebo si informácie o miestnych združeníach zistíte na vašom mestskom/obecnom úrade.

Vďaka spoločensko-prospešnej angažovanosti si môžete vybudovať svoju sociálnu sieť a priamym spôsobom sa podieľať na podobe vášho okolia. V dlhodobom horizonte sa môžete angažovať pomocou organizácií alebo v konkrétnych projektoch.

Dobrovoľnícke aktivity v Thurgau koordinuje platforma ▶[49] Benevol. Informujte sa aj v ▶[30] Švajčiarskom Červenom kríži, charitatívnej organizácii ▶[18] Caritas alebo v ▶[50] Združení pre pomoc evanjelických cirkví vo Švajčiarsku HEKS. Ak sa chcete angažovať pre utečencov, obráťte sa na

dobrovoľníkov zo siete Azyl Thurgau.

Prehľad ponúk na sociálnu integráciu v oblasti migrácia /azyl nájdete na webovej stránke kantonálneho ►[2] Špecializovaného pracoviska pre integráciu.

Náboženstvo

Švajčiarska spolková ústava a ústava kantónu Thurgau zaručujú slobodu vierovyznania a svedomia. Každá osoba sa môže rozhodnúť, či sa obráti na vieru a aké náboženstvo bude vyznávať. Náboženská sloboda je teda individuálne právo, ktoré každá osoba praktikuje na základe svojho osobného presvedčenia. Úradné orgány uznávajú dôležitú úlohu náboženstiev a náboženských kongregácií. Popri katolicizme a protestantizme je tretou najpočetnejšou náboženskou kongregáciou islamská komunita. Okrem toho existujú aj ďalšie konfesijné skupiny. Všetky tieto kongregácie podporujú snahu úradných orgánov o rozvíjanie dialógu medzi náboženstvami a o zachovávanie konfesijného mieru.

- Katolícka cirkev Thurgau: www.kath-tg.ch
- Evanjelická cirkev Thurgau: www.evangel-tg.ch
- Zastrešujúca organizácia islamských náboženských obcí východného Švajčiarska: www.digo.ch
- Švajčiarske združenie izraelských komunít: www.swissjews.ch

Priama demokracia

Asi žiadna demokracia na svete neponúka rovnaký podiel na moci ako švajčiarska demokracia. Politické práva, nazývané aj ľudové práva, sú široké: hlasovacie právo, volebné právo, právo iniciatívy a právo na referendum. Národ s volebným právom môže vďaka tomu iniciovať zmenu ústavy (právo iniciatívy) alebo môže odmietnuť zákon schválený parlamentom (právo na referendum). Keď je vo Švajčiarsku reč o «suverenite», myslia sa tým švajčiarske občianky a občania.

Politické práva sa vykonávajú na troch štátnych úrovniach: spolok, kantóny, mestá/obce. Švajčiarsky ľud prijíma viackrát ročne účasť na hlasovaniach; kantóny a mestá/obce organizujú vlastné plebiscity spravidla paralelne so spolkovými. Spolkovú radu, ktorá zostavuje švajčiarsku vládu, volí parlament. Parlament volí ľud a skladá sa z dvoch komôr: Národná rada a Rada kantónov.

Politické orgány

Volené orgány sa často označujú ako «rady». Ich úlohou je predkladanie, pre-diskutovanie a premyslenie návrhov, ktoré môže ľud prijať alebo odmietnuť.

Tri politické úrovne

Thurgauskému ľudu je približne štyrikrát ročne predkladaná výzva na hlasovanie o záležitostiach na troch politických úrovniach:

- ▶ mestská/obecná úroveň (napríklad výstavba divadelnej sály)
- ▶ kantonálna úroveň (napríklad výstavba kantonálnej cesty)
- ▶ konfederacná úroveň (napr. zmena spolkového zákona o invalidnom poistení)

Každé štyri roky sa na mestskej/obecnej, kantonálnej a spolkovej úrovni volia zástupkyne a zástupcovia do parlamentov a vlád, ako aj sudkyne a sudcovia okresných súdov.

Politická úroveň	Parlamentná úroveň	Vládna úroveň
Thurgauské mestá/obce	Mestské/obecné zhromaždenie	Mestská/obecná rada
Kantón Thurgau	Veľká rada	Vládna rada
Švajčiarska konfederácia	Národná rada a Rada kantónov	Spolková rada

Politické práva zahraničných osôb

► [33]

Keď nemáte švajčiarsku národnosť, nemáte v kantóne Thurgau ani v thurgauských mestách/obciach žiadne hlasovacie a volebné právo. Jednotlivé mestá/obce umožňujú cudzinkám a cudzincom účasť na mestskom/obecnom zhromaždení s poradným hlasom. Výnimkou sú katolícke náboženské obce, ktoré umožňujú osobám zahraničného pôvodu požiadať o hlasovacie právo. Na školských zhromaždeniach môžete požiadať o účasť s poradným hlasom.

Dalsie formy politickej participácie

► [51]

Okrem politických práv existuje mnoho možností účasti na verejnom živote a zapojenia sa do tvorby budúcnosti spoločnosti. Môžete sa napríklad realizovať v združení obyvateľov bytov, lokálnej organizácii, profesijnej organizácii, športovom klube, v poradnej komisii alebo v politickej strane.

Zahraničným dospelým aj maloletým osobám je priznané, ako Švajčiarkam a Švajčiarom, petičné právo. Petičné právo dáva každému možnosť podávať úradným orgánom žiadosti, návrhy, kritiku alebo sťažnosti. Vďaka tomu sa poskytuje možnosť na eventuálne ovplyvňovanie rozhodnutí prijímaných štátnymi orgánmi.

Získanie občianstva

► [33]

V kantóne získa občianstvo každoročne 800 až 1 000 osôb a vďaka tomu možnosť na plnohodnotnú účasť na politickom živote: hlasovacie a volebné právo na mestskej/obecnej, kantónálnej a spoljkovej úrovni. 12 % švajčiarskeho obyvateľstva vo veku od 15 rokov má v Kantóne Thurgau dvojité občianstvo. Získanie švajčiarskeho občianskeho práva je osobné rozhodnutie a považuje sa za vyjadrenie vôle. Predpokladom je dobrá integrácia do miestnych, kantónálnych a švajčiarskych pomerov. Minimálnym predpokladom na získanie občianstva je v Thurgau certifikovaná znalosť nemeckého jazyka ústne na úrovni B2 a písomne na úrovni B1. Zoznam poskytovateľov kurzov nemeckého jazyka a uznaných certifikátov nájdete na adrese:

► www.migrationsamt.tg.ch/integration

Vaše mesto/vaša obec vám veľmi radi poskytnú informácie o podmienkach získania občianstva.

Nasledujúce inštitúcie vám poskytnú bližšie informácie na témy očíslované pomocou ► v jednotlivých kapitolách.

- [1] **Migrationsamt des Kantons Thurgau (*migračný úrad kantónu Thurgau*)**
Langfeldstrasse 53a
8510 Frauenfeld
Tel. 058 345 67 67
migrationsamt@tg.ch
www.migrationsamt.tg.ch
- [2] **Fachstelle Integration des Kantons Thurgau (*špecializované pracovisko pre integráciu Thurgau*)**
Bahnhofplatz 65
8510 Frauenfeld
Tel. 058 345 39 88
integration.mia@tg.ch
www.migrationsamt.tg.ch/integration
- [3] **Kompetenzzentrum Integration Bezirk Frauenfeld (*kompetenčné centrum pre integráciu okresu Frauenfeld*)**
Kasernenplatz 4
8500 Frauenfeld
Tel. 052 724 56 60
agi@stadtfrauenfeld.ch
www.agi.frauenfeld.ch
- [4] **Kompetenzzentrum Integration Bezirk Kreuzlingen (*kompetenčné centrum pre integráciu okresu Kreuzlingen*)**
Marktstrasse 4, 8280 Kreuzlingen
Tel. 071 677 62 34
zeljka.blank@kruzlingen.ch
www.kruzlingen.ch
- [5] **Kompetenzzentrum Integration Bezirk Weinfelden (*kompetenčné centrum pre integráciu okresu Weinfelden*)**
Pestalozzistrasse 14,
8570 Weinfelden
Tel. 071 622 04 06,
andrea.keller@koibw.ch
www.koibw.ch
- [6] **Kompetenzzentrum Integration Oberthurgau (*kompetenčné centrum pre integráciu Horné Thurgau*)**
Hauptstrasse 12
9320 Arbon
Tel. 071 454 77 56
franziska.schoeni@oberthurgau.ch
www.oberthurgau.ch
- [7] **Fachstelle Integration Romanshorn (*špecializované pracovisko pre integráciu Romanshorn*)**
Konsumhof 3, Postfach 36
8590 Romanshorn
Tel. 058 346 83 31
marian.brenner@romanshorn.ch
www.romanshorn.ch
- [8] **Fachstelle Integration Amriswil (*Sšpecializované pracovisko pre integráciu Amriswil*)**
Arbonerstrasse 2
8580 Amriswil
Tel. 071 414 12 34
integrationsstelle@amriswil.ch
www.amriswil.ch
- [9] **Fachstelle Integration Arbon (*špecializované pracovisko pre integráciu Arbon*)**
Wallhallastrasse 2
9320 Arbon
Tel. 071 447 61 63
lukas.feierabend@arbon.ch
www.arbon.ch
- [10] **Klubschule Migros (*klubová škola Migros*)**
Bahnhofplatz 70–72, Passage
8500 Frauenfeld
Tel. 058 712 44 50
www.klubschule.ch
- [11] **ARGE Integration Ostschweiz (*pracovné združenie pre integráciu východného Švajčiarska*)**
Rorschacherstrasse 1, Postfach 61
9004 St. Gallen
Tel. 0848 28 33 90
verdi@arge.ch
www.arge.ch
- [12] **Bibliothek der Kulturen (*knížnica kultúr*)**
Promenenstrasse 12
8510 Frauenfeld
info@bibliothekderkulturen.ch
www.bibliothekderkulturen.ch

- ▶ [13] **Mieterinnen- und Mieterverband Ostschweiz (zduženie nájomkýň a nájomníkov východného Švajčiarska)**
Webergasse 21
9000 St. Gallen
Tel. 071 222 50 29
ostschweiz@mieterverband.ch
www.mieterverband.ch/mv-os.html
- ▶ [14] **Strassenverkehrsamt des Kantons Thurgau (úrad cestnej dopravy kantónu Thurgau)**
Moosweg 7a
8500 Frauenfeld
Tel. 058 345 36 36,
www.stva.tg.ch
- ▶ [15] **Sozialversicherungszentrum Thurgau (SVZTG) (centrum sociálneho poistenia Thurgau)**
St. Gallerstrasse 11
8501 Frauenfeld
Tel. 058 225 75 75
info@svztg.ch
www.svztg.ch
- ▶ [16] **Amt für Wirtschaft und Arbeit des Kantons Thurgau (úrad pre hospodárstvo a prácu kantónu Thurgau)**
Promenadenstrasse 8
8510 Frauenfeld
awa@tg.ch
www.awa.tg.ch
- ▶ [17] **Sozialamt des Kantons Thurgau (sociálny úrad kantónu Thurgau)**
Promenadenstrasse 16
8510 Frauenfeld
Tel. 058 345 68 20
info.soa@tg.ch
www.sozialamt.tg.ch
- ▶ [18] **Caritas Thurgau (charitatívna organizácia Thurgau)**
Franziskusweg 3
8570 Weinfelden
Tel. 071 626 11 81
thurgau@caritas.ch
www.caritas-thurgau.ch
- ▶ [19] **Benefo-Stiftung (nadácia Benefo)**
Zürcherstrasse 149
8500 Frauenfeld
Tel. 052 723 48 20
benefo@benefo.ch
www.benefo.ch
- ▶ [20] **Steuerverwaltung Thurgau (daňová správa Thurgau)**
Schlossmühlestrasse 15
8510 Frauenfeld
Tel. 058 345 30 30
info.sv@tg.ch
www.steuerverwaltung.tg.ch
- ▶ [21] **Thurgauer Gewerkschaftsbund (TGGB) (thurgauský odborový zväz)**
Hohenzornstrasse 4
8500 Frauenfeld
Tel: 052 720 50 15
info@tggb.ch
www.tggb.ch
- ▶ [22] **Eidgenössisches Büro für die Gleichstellung von Frau und Mann (EGB) (švajčiarska kancelária pre rovnosť žien a mužov)**
Schwarztorstrasse 51
3003 Bern
Tel. 058 462 68 43
ebg@ebg.admin.ch
www.ebg.admin.ch
- ▶ [23] **Eidgenössische Kommission gegen Rassismus (EKR) (švajčiarska komisia proti rasizmu)**
Inselgasse 1
3003 Bern
Tel. 058 464 12 93
ekr-cfr@gs-edi.admin.ch
www.ekr.admin.ch
- ▶ [24] **Arbeitsinspektorat des Kantons Thurgau (inšpektorát práce kantónu Thurgau)**
Bahnhofplatz 65
8510 Frauenfeld
Tel. 058 345 56 30
arbeitsinspektorat@tg.ch
www.awa.tg.ch
- ▶ [25] **Perspektive Thurgau (nezisková organizácia na podporu zdravia, prevenciu a poradenstvo)**
Schützenstrasse 15, Postfach 297
8570 Weinfelden
Tel. 071 626 02 02
info@perspektive-tg.ch
www.perspektive-tg.ch

- ▶ [26] **Selbsthilfe Thurgau (svojpomoc Thurgau)**
Freiestrasse 10, Postfach 429
8570 Weinfelden
Tel. 071 620 10 00
info@selbsthilfe-tg.ch
www.selbsthilfe-tg.ch
- ▶ [27] **Amt für Gesundheit des Kantons Thurgau (úrad pre zdravie kantónu Thurgau)**
Promenadenstrasse 16
8510 Frauenfeld
Tel. 058 345 68 40
gesundheit@tg.ch
www.gesundheit.tg.ch
- ▶ [28] **Spitex Verband Thurgau (nezisková organizácia pôsobiaca v segmente opatrovatelstva)**
Freiestrasse 6, 8570 Weinfelden
Tel. 071 622 81 31
info@spitextg.ch, www.spitextg.ch
- ▶ [29] **Pro Senectute Thurgau (kantónálna špecializovaná organizácia poskytujúca služby seniorom)**
Rathausstrasse 17, Postfach 292
8570 Weinfelden
Tel. 071 626 10 80
info@tg.prosenectute.ch
www.tg.prosenectute.ch
- ▶ [30] **Schweizerisches Rotes Kreuz Kanton Thurgau (švajčiarsky Červený kríž Thurgau)**
Rainweg 3, 8570 Weinfelden
Tel. 071 626 50 80
geschaeftsstelle@srk-thurgau.ch
www.srk-thurgau.ch
- ▶ [31] **Pro Infirmis Thurgau-Schaffhausen (poradenské centrum pre ľudí s hendikepom)**
Marktstrasse 8
8501 Frauenfeld
Tel. 058 775 22 35
thurgau@proinfirmis.ch
www.proinfirmis.ch
- ▶ [32] **Heilpädagogische Früh-erziehung Thurgau (liečebná pedagogická včasná výchova Thurgau)**
Thundorferstrasse 3
8500 Frauenfeld
Tel. 052 722 20 17
info@hfe-tg.ch
www.hfe-tg.ch
- ▶ [33] **Amt für Handelsregister und Zivilstandswesen des Kantons Thurgau (úrad pre obchodný register a občianske záležitosti kantónu Thurgau)**
Bahnhofplatz 65
8510 Frauenfeld
Tel. 058 345 70 70
sekretariat.hz@tg.ch
www.hz.tg.ch
- ▶ [34] **HOT Homosexuelle Organisation Thurgau (organizácia homosexuálov Thurgau)**
Wilerstrasse 3
9545 Wängi
info@hot-tg.ch
www.hot-tg.ch
- ▶ [35] **Beratungsstelle für gewaltbetroffene Frauen Thurgau (poradenské pracovisko pre ženy vystavené násiliu Thurgau)**
Oberstadtstrasse 7, Postfach 1002
8500 Frauenfeld
Tel. 052 720 39 90
kontakt@frauenberatung-tg.ch
www.frauenberatung-tg.ch
- ▶ [36] **Fachstelle Häusliche Gewalt (špecializované pracovisko pre domáce násilie)**
Kantonspolizei Thurgau
Dunantstrasse 14
8570 Weinfelden
Tel. 052 728 24 50
fachstellehg@kapo.tg.ch
www.kapo.tg.ch
- ▶ [37] **Konflikt. Gewalt – Gewaltberatung für Männer, Frauen und Jugendliche (poradenstvo v otázkach násilia pre mužov, ženy a mladistvých)**
Gaswerkstrasse 15
8750 Weinfelden
Tel. 078 778 77 80
kontakt@konflikt-gewalt.ch
www.konflikt-gewalt.ch
- ▶ [38] **Amt für Volksschule des Kantons Thurgau (úrad pre ľudové školy kantónu Thurgau)**
Spannerstrasse 31
8510 Frauenfeld
Tel. 058 345 57 70
info@av.tg.ch
www.av.tg.ch

- ▶ [39] **Amt für Berufsbildung und Berufsberatung des Kantons Thurgau (*úrad pre odborné vzdelávanie kantónu Thurgau*)**
Grabenstrasse 5, 8510 Frauenfeld
Tel. 058 345 59 30
abb@tg.ch
www.abb.tg.ch
- ▶ [40] **Kontaktstelle Heimatliche Sprache und Kultur (HSK) des Kanton Thurgau (*kontaktné miesto rodného jazyka a kultúry kantónu Thurgau*)**
Amt für Volksschule
Spannerstrasse 31, 8510 Frauenfeld
Tel. 058 345 58 14
priska.reichmuth@tg.ch
www.av.tg.ch
- ▶ [41] **Amt für Mittel- und Hochschulen des Kantons Thurgau (*úrad pre stredné a vysoké školy kantónu Thurgau*)**
Grabenstrasse 11
8510 Frauenfeld
Tel. 058 345 58 30
amh@tg.ch
www.amh.tg.ch
- ▶ [42] **Amt für Mittel- und Hochschulen des Kantons Thurgau- Abteilung Ausbildungsbeiträge (*úrad pre stredné a vysoké školy kantónu Thurgau – oddelenie prispevkov na vzdelávanie*)**
Grabenstrasse 11
8510 Frauenfeld
Tel. 058 345 58 38
amh@tg.ch
www.stipendien.tg.ch
- ▶ [43] **Thurgauisch-Schaffhauserisch-Maturitätsschule für Erwachsene (*Thurgausko-Schaffhausenská škola s maturitou pre dospelých*)**
Neuhausenerstrasse 7
8500 Frauenfeld
Tel. 058 345 51 00
administration@tsme.ch
www.tsme.ch
- ▶ [44] **Fachstelle Berufsabschluss für Erwachsene (BAE) (*špecializované pracovisko pre ukončené odborné vzdelanie dospelých*)**
Amt für Berufsbildung und Berufsberatung
Grabenstrasse 5
8510 Frauenfeld
Tel. 058 345 59 55
bae@tg.ch, www.abb.tg.ch
- ▶ [45] **Amt für Umwelt des Kantons Thurgau (*úrad pre ekológiu kantónu Thurgau*)**
Verwaltungsgebäude
Promenadenstrasse 8
8510 Frauenfeld
Tel. 058 345 51 51
umwelt.afu@tg.ch
www.umwelt.tg.ch
- ▶ [46] **Kulturamt Thurgau (*úrad kultúry Thurgau*)**
Grabenstrasse 11
8510 Frauenfeld
Tel. 058 345 73 73
kulturamt@tg.ch
www.kulturamt.tg.ch
- ▶ [47] **Sportamt Thurgau (*úrad športu Thurgau*)**
Zürcherstrasse 177
8510 Frauenfeld
Tel. 058 345 60 00
sportamt@tg.ch
www.sportamt.tg.ch
- ▶ [48] **Thurgau Tourismus (*turistická kancelária Thurgau*)**
Friedrichshafenerstrasse 55a
8590 Romanshorn
Tel. 071 531 01 31
info@thurgau-bodensee.ch
www.thurgau-bodensee.ch
- ▶ [49] **Benevol Thurgau (*špecializované pracovisko pre dobrovoľnícku prácu*)**
Freiwilligenzentrum
Freiestrasse 10
8570 Weinfelden
Tel. 071 622 30 30
info@benevol-thurgau.ch
www.benevol-thurgau.ch
- ▶ [50] **HEKS -Hilfswerk der Evangelischen Kirchen Schweiz (*zdrúženie pre pomoc evanjelických cirkví vo Švajčiarsku*)**
Regionalstelle Ostschweiz
Weinfelderstrasse 11
8580 Amriswil
Tel. 071 410 16 84
heks_ostschweiz@heks.ch
www.heks.ch

► [51] **Politische Parteien im Kanton Thurgau (*politické strany v kantóne Thurgau*)**

► Christlichdemokratische Volkspartei (CVP)

-*kresťanskodemokratická ľudová strana*

www.cvp-thurgau.ch

► Sozialdemokratische Partei (SP)

-*sociálnodemokratická strana*

www.spthurgau.ch

► Freisinnig-Demokratische Partei (FDP)

-*liberálna demokratická strana*

www.fdp-tg.ch

► Schweizerische Volkspartei (SVP)

-*švajčiarska ľudová strana*

www.svp-thurgau.ch

► Bürgerliche Demokratische Partei Schweiz (BDP)

-*občianska demokratická strana Švajčiarska*

www.bdp.info/tg

► Die Grünen

-*zelení*

www.gruene-tg.ch

► Grünliberale Partei (GLP)

-*zeleno-liberálna strana*

www.tg.grunliberale.ch

► Eidgenössisch-Demokratische Union (EDU)

-*federálna demokratická únia*

www.edu-tg.ch

► Evangelische Volkspartei (EVP)

-*evanjelická ľudová strana*

www.evp-thurgau.ch

Vydavateľ a grafická úprava

Migračný úrad kantonu Thurgau,
Špecializované pracovisko pre integráciu

Tlač

Ströbele Kommunikation, Romanshorn

Obrázky

Štátna kancelária kantonu Thurgau
Turistická kancelária Thurgau
Pixabay.com

Tiesňové linky pre Švajčiarsko

Všeobecná tiesňová linka

(aj so zahraničnou SIM kartou)..... 112

Polícia 117

Hasiči (požiar, voda, plyn) 118

Zdravotná služba/ambulantná služba ...144

Podaná ruka (psychická tieseň)143

Toxikologické informačné centrum

(otrava) 145

Tiesňová linka pre deti a

mladistvých: 147

V tiesni

- ▶ Zachovajte pokoj.
- ▶ Identifikujte nebezpečenstvá.
- ▶ Snažte sa dostať do bezpečia.
- ▶ Zalarmujte záchranné zložky.
- ▶ Poskytnite pomoc.